

หน้าอย่าง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๘๐๖. เรื่อง “ร่างกายของคนเรา ความคิดข้างนอกกับข้างในไม่ตรงกัน”

มีเพื่อนคนหนึ่งบอกว่า ให้ชราเสียก่อนจึงค่อยไปทำบุญที่วัด และเพื่อนยังบอกว่า ให้แก่ชราเสียก่อนค่อยสวดมนต์

ตัวดิฉันเองเป็นคนชอบสวดมนต์ก่อนนอน และตื่นตอนเช้านั่งสมาธิบ้างเป็นบางครั้งแล้วแต่เวลาที่เรามีอยู่ เพราะคิดว่าเราคือบุคคลธรรมดา มนุษย์หาเข้ากินค่า แต่ทุกครั้งที่มีโอกาสได้ฟังธรรมและสวดมนต์ หรือได้บวชชีพราหมณ์ ดิฉันจะรีบเหมือนจรวดเลย

แต่คำถามในวันนี้ เมื่อเพื่อนพูดแบบนี้ อาการของดิฉันภายนอกยิ้มหน้าตาสดใสได้เพื่อน แต่ข้างในหัวใจมันไม่ใช่เหมือนข้างนอก รู้สึกไม่ชอบเพื่อนคนนี้เลย ก็เลยคิดว่าเราเป็นคนแบบไหนกันแน่ ข้างนอกยิ้มให้ เพราะคำพูดของเขาที่ไม่ตรงกับใจเรา แต่ข้างในใจเรากลับไม่ชอบเขาขึ้นมา

ดิฉันจึงอยากรู้ว่า มนุษย์แบบนี้เรียกว่าอย่างไรคะ ตัวดิฉันเอง เพราะพระพุทธเจ้าสอนให้ดีจากข้างในสู่ข้างนอก แต่ดิฉันทำไม่ได้ ยิ้มแค่ภายนอก แต่ภายในไม่ชอบในสิ่งที่เขาพูด มันไม่ถูกต้อง จึงอยากเข้าใจมนุษย์ตัวที่ตนเอง ดิฉันเป็นมนุษย์แบบไหนคะ เป็นคนประเภทไหนคะ จึงทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไม่ได้ คือดีข้างในสู่ข้างนอกคะ อันแท้จริงช่วยอธิบายให้ดิฉันหน่อยเจ้าคะ

ตอบ : อันนี้ที่ว่า หน้าอย่าง ใจอย่าง เห็นไหม หน้าตามันไม่ตรงกันไง มนุษย์ส่วนมากเป็นอย่างนี้ เราพูดบ่อย แล้วลูกศิษย์เขามาพูดให้เราฟังว่าเขาชอบมาก

มนุษย์พิสดารไง คิดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง เป็นสัตว์ประหลาด

คิดอย่างหนึ่ง พุดไม่ได้ คิดอย่างหนึ่ง เพราะกิเลสมันย่ำคิดย่ำทำในหัวใจของเรา มันคิดแบบมหัศจรรย์ คิดแบบน่าเกลียด คิดแบบพุดไม่ได้เลย คิดอย่างหนึ่ง

พุดนะ สวยงามเขียว เวลาพุดนะ มันพุด แหม! สุดยอดเลย

คิดอย่างหนึ่ง พุดอย่างหนึ่ง แล้วทำไม่ได้

คิดอย่างหนึ่ง พุดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่งไป นี่คืออะไรละ

คือพญามาร ครอบครองของมาร ที่ว่ามันโหดร้ายๆ มันโหดร้ายอย่างนี้ มันอยู่ในใจของเรา มันก็เหมือนต้นไม้พิษมีสารพิษอยู่ในหัวใจของเรา สิ่งที่เป็นพิษๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตีตราหน้ามันว่าไอ้กิเลส

ว่ากิเลสๆ กิเลสคือสิ่งที่ไม่ดีงามไป แล้วสิ่งที่ไม่ดีงาม เห็นไหม ใ้เวลานี้เวลาคนที่เขาไม่พอใจ เขาหลอกเขาล่อ เพื่อนฝูงกัน เขาหลอกเพื่อนกันไปฆ่า หลอกเพื่อนกันไปทำลาย

นี่ไง ข้างนอกก็เป็นเพื่อนรักกัน แหม! คิดถึงกัน ชอบพอกัน ช่วยค้ำจุนมา ถึงเวลามันหน้าสีหน้าขวาน มันหลอกไปฆ่าเลย รู้หน้าไม่รู้ใจ คิดอย่างหนึ่ง พุดอย่างหนึ่ง ทำอย่างหนึ่ง นี่มันธรรมชาติของกิเลส

แต่ถ้าคนมันมีอำนาจวาสนา คนเขาชื่อตรงนะ บางคนจนพ่อแม่เป็นห่วงนะ ใ้คนชื่อตรง มันพุดตรงไปตรงมา คิดอย่างไร พุดอย่างนั้น ใ้พวกนี้พวกขวานผ่าซาก อยู่กับโลกเขายาก โลกเขาต้องมีมารยาท เราไม่ต้องการอะไร แค่มารยาทสังคมเท่านั้นนะ ใ้มีมารยาท ให้ทำแล้วเข้ากับสังคมได้

ใ้เหมือนกัน ภาษาเรานะ เมื่อก่อนโยมก็เป็นแบบนี้ แต่โยมจับมันไม่ได้ โยมถึงคิดว่ามันไม่มีใจ เราคิด เราอยู่ของเราด้วยความสบายใจของเรา เราก็อยู่ของเราได้นะ

แต่ดิฉันเป็นคนชอบสวดมนต์ ดิฉันเป็นคนฝึกหัดภาวนา ถ้าที่ไหนมีการบวชชีพรามณ์ ดิฉันไปแบบจรวดเลย

เห็นไหม พอไปแบบจรวด เราก็อยากทำคุณงามความดีไป แล้วคุณงามความดีมันสะสมๆ

เวลาเขามาชวน เขาบอกว่าให้แกก่อนแล้วค่อยสวดมนต์ ให้แกก่อนแล้วค่อยภาวนา เรา
ก็ไม่พอใจ

แต่ที่นี้เขาเป็นเพื่อนกัน

หน้าตาดีฉันยิ้มแย้มแจ่มใส แต่ในหัวใจของฉันมันต่อต้าน ดิฉันเป็นมนุษย์ประเภทไหน
คะ

เป็นประเภทแบบมนุษย์ปุถุชนโดยทั่วไปเป็นอย่างนี้หมดนะ เป็นอย่างนี้ทั้งนั้น

นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไป สิ่งมีชีวิตที่เกิดมามีกิเลสทั้งนั้น มีทุกข์
ทั้งนั้น ไม่เว้นหัวใจใครๆ ทั้งสิ้นที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติแล้วไง ท่านยืนยันโดยข้อเท็จจริงเลย ถ้า
ยืนยันโดยข้อเท็จจริงเพราะอะไร เพราะท่านรู้ท่านเห็น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านรู้ท่านเห็นใน
ใจของท่าน ท่านจับกิเลสได้ หลานกิเลส ลูกกิเลส พ่อแม่คือความโลภ ความโกรธ ความหลง
ปู่ย่าตายายมันคืออวิชชา ครอบครัวย่อม

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดอีกไม่ได้”

เกิดในหัวใจของพระอรหันต์ไม่ได้เลย ใจที่ว่าหน้าไหว้ หลังหลอก ใจคิดอย่าง ทำอย่าง
พูดอย่าง จะเกิดอีกไม่ได้เลย เพราะได้ฆ่ามันหมดแล้ว ฆ่ามันหมดด้วยมรรคญาณ ฆ่ามันด้วย
ทางสายเอก มัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมา ความเป็นจริงใจ

ฉะนั้น ข้อเท็จจริง เวลาโยมเขียนมาด้วยความถูกต้องชอบธรรม เพราะว่ามันเกิดกับเรา
โยมเป็นคนรู้คนเห็นนะ บัณฑิตตั้ง สันติปฏิริโก อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตน
จับความรู้สึก จับกิเลสตนหาในใจของตน แล้วเราจึงเกียจมันนะ นี่แหละคนคนนั้นจะมีโอกาส
ได้กระทำได้ ไม่อย่างนั้นบอกว่า เราเป็นคนดี เราไม่เคยเป็นอย่างนั้น ไม่เคยเป็นอย่างนี้

ใจเรื่องกิเลสมันเป็นนามธรรม มันนอนหลับสบายใจ นอนดีพุงอยู่ในหัวใจของเรา นอน
หลับสบาย แต่ถ้าวันไหนนะ ถ้าไปกระทบมันนะ เวลาไปกระทบมัน มันตื่นขึ้นมา มันดิ้นดิ้นในใจ
ของเรา เราทุกข์ยากมาก

มันมีของมันอยู่โดยธรรมชาติของมัน มันมีของมันอยู่แล้ว แต่เวลาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจ ภาวกับ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๕ พระองค์ แล้วพระศรีอริยเมตไตรยจะมาองค์ต่อไป แล้วอนาคตวงศ์มาอีก ๑๐ องค์ มันมีต่อไปเรื่อยๆ มันมีเพราะว่าต้องมี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปราบปัญามารในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเรา อบรมบ่มเพาะสาวกสาวกะ ผู้ได้ยินได้ฟังขึ้นมาแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริง มันจะเป็นความจริงขึ้นมาต่อเมื่อประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของคนคนนั้น

ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ถ้าตนมันยังพึ่งตนเองไม่ได้ เห็นไหม เราเป็นมวลชนไปอยู่ในสังคม เป็นสิ่งที่เป็นกระแสนในสังคม เรายังพึ่งตนเองไม่ได้

แต่ถ้าพึ่งตนเองได้ ดูลิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านไปองค์เดียว รุกขมูล อยู่ในป่าในเขาของท่าน อยู่คนเดียว อยู่คนเดียวเพื่อจะคอยจับไอ้กิเลส

เวลาไปฐิละ ไปฐิละไบลานเปล่า ท่องจำธรรมวินัยได้มากมายมหาศาล อบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหามากมายมหาศาล ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ไปฐิละไบลานเปล่ามาแล้วหรือ ไบลานเปล่าไปแล้วหรือ”

ไบลานเปล่าๆ จำได้เปล่าๆ คิดตัวเองไม่เป็นไง

เวลาไปศึกษากับสำนักปฏิบัติ พระอรหันต์ทั้งวัดเลย แล้วเวลาสามเณรน้อยสอนนะ

“ร่างกายนี้เปรียบเหมือนจอมปลวก ตา หู จมูก ลิ้น กาย ปิ๊ดไว้ ๕ รูลือรูลูหนึ่งไว้คอยจับหัวใจ”

เหยียดตัวนั้นนะ นี่ไง ไอ้กิเลสตัวนั้นนะ ไอ้ที่ว่าหน้าไหว้ หลังหลอก ไอ้กิเลสนั้นนะ

ปิ๊ดตา หู จมูก ลิ้น กาย แล้วคอยจับเหยียดตัวนั้น ถ้าจับเหยียดตัวนั้นได้ เราจะพิจารณาได้ ถ้าพิจารณาได้ นั้นนะจะส้ารอกคายไอ้ที่ว่าหน้าอย่าง ใจอย่างนี้ไง

ภายนอกดิฉันยิ้มแย้มแจ่มใส แต่ภายในดิฉันไม่ชอบเพื่อนคนนี้เลย

ใช่ เราก็ไม่ชอบ ถ้าอเสวนา จ พาลานี่ เราไม่คบคนพาล ปณฺทิตานญฺจ เสวนา เราจะคบ
บัณฑิต คบบัณฑิตๆ

นี่ไง ไฉนคนพาลๆ ไฉนที่ว่าสิ่งที่ไม่ดีงาม นี่พาลในหัวใจ กิเลสพาลในหัวใจ ศีล สมาธิ
ปัญญา ความสงบระงับ สัจจะความจริง นี่บัณฑิต บัณฑิตเราคบ คบแล้วหาได้ยาก ต้องฝึกหัด
ฝึกฝนขึ้นมา ถ้าทำความเป็นจริงของเราขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์กับเราไหม ถ้ามันเป็นประโยชน์
กับเรา อันนั้นมันถึงจะเป็นข้อเท็จจริง

อันนี้เป็นปัญญา อันนี้เป็นอำนาจวาสนา เราถึงได้คิดแบบนี้ แล้วเราเห็นแบบนี้ มันก็เป็น
บุญกุศลอันหนึ่งนะ เราฝึกหัดอย่างนี้

ถ้าบอกเป็นเรื่องธรรมดา แสดงว่าพระเห็นกิเลสเป็นเรื่องธรรมดา มันเป็นเรื่องธรรมดา
ของปุถุชน เป็นเรื่องธรรมดาของคนที่เกิดขึ้นมาแล้วมันมีกิเลสในหัวใจที่เราควบคุมมันไม่ได้ เรา
ถึงไปวัดไปวาไปฝึกไปหัดกันอยู่นี่ไง ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาก็เพื่อควบคุมดูแลมันไง ถ้าควบคุมดูแล
มัน แล้วก็สร้างคุณงามความดีของเราขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าเพื่อประโยชน์กับเราขึ้น
มาแล้ว เราจะพัฒนาใจของเรามากขึ้น

ปริยัติต้องปฏิบัติ

ปฏิบัติคือการฝึกหัด คิดเป็นๆ เด็กคิดเป็น คนคิดเป็นมันเอาตัวรอดได้ คนคิดไม่เป็น รอ
ให้คนอื่นสั่ง แล้วเราทำตามเขาๆ อยู่อย่างนั้นนะ

ปริยัติศึกษามา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่องจำปากเปื่อยปากแฉะ
มีสติสัมปชัญญะควบคุมตัวเองได้ ถ้าขาดสติสัมปชัญญะก็สร้างเวรสร้างกรรม แต่ถ้าคิดเป็น ทำ
เป็น คิดเป็น ทำเป็น มันควบคุมตัวเองได้ มันก็ถูกชี้ผิดโดยชีวิตของเรา แล้วปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามี
คุณธรรมขึ้นมา นั้นถึงจะเป็นปฏิเวธ คือรู้จริงเห็นจริงในภาคปฏิบัติ จบ

ถาม : ข้อ ๒๔๐๗. เรื่อง “สอบถาม”

กราบนมัสการหลวงพ่อบุญบังเอิญได้ไปฟังเทศน์เก่าๆ ของหลวงพ่อบุญที่พูดว่า

“ถ้าตักทั้งคปทานแล้วไม่ซ้าลงไป มันเสื่อม ทีนี้จะยากขึ้นสองเท่า”

๑. แล้วเราจะทำอย่างไรไม่ให้มันเสื่อมคะ มันเสื่อมนี้หมายถึงยกขึ้นวิปัสสนาอีกไม่ได้ หรือว่าเข้าสู่สัมมาสมาธิไม่ได้คะ

๒. อุบายในการพิจารณา เราจะหาอุบายใหม่ๆ ได้อย่างไรคะ เมื่อพิจารณาคัลยาณๆ เดิม ก็ทำไม่ได้อีก อย่างนี้จะต้องมีวิธีการอย่างไรให้หาอุบายใหม่ๆ ได้เร็วๆ ทันเวลาในปัจจุบันธรรมคะ เพราะตอนหนูฝึกใช้ปัญญา มันก็หาอุบายใหม่ๆ ไม่ค่อยออกเลยคะ

๓. ถ้าเกิดว่าหนูนั่งสมาธิแคว้นละครึ่งชั่วโมงเท่าเดิม แล้วเพิ่มตรงฝึกสติระหว่างวัน แล้วมันยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้อยู่ดี ตรงนี้หนูจะต้องทำอย่างไรคะ

เคยฟังญาติโยมที่ถามเข้ามา เขานั่งวันละ ๒ ชั่วโมง แต่ฝึกสมาธิระหว่างวันก็เข้าวิปัสสนาได้ทุกวัน

ตรงจำนวนชั่วโมงของแต่ละคนแตกต่างกันไหมคะ หมายถึงว่า ถ้าทุกคนทำ ๒ ชั่วโมง รวมกับฝึกสติ ฐัมมากเท่าที่ทำได้ตลอดวัน แล้วจำเป็นไหมคะจะสามารถเข้าวิปัสสนาได้เหมือนญาติโยมคนนั้น หรือว่าเราจำเป็นต้องหาจำนวนเวลาการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการยกขึ้นสู่วิปัสสนาของเราเอง

ขอบพระคุณมากค่ะ

ตอบ : การฝึกหัด การฝึกหัดมันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน ถ้าอยู่ที่อำนาจวาสนาของคนนะ คนที่มีอำนาจวาสนา ขิปปาภิญญา ที่ว่าปฏิบัติง่ายรู้ง่าย ปฏิบัติเร็วรู้เร็ว

แต่คนที่มีความวาสนา คนที่มีความวาสนาคือการได้เกิดเป็นมนุษย์นี้มีความวาสนา พอมีความวาสนาแล้วเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใ้ขึ้นก็ความวาสนาของแต่ละบุคคลที่ได้สั่งสมมา

ถ้าได้สั่งสมมา เขาจะปฏิบัติของเขาตามความเป็นจริงของเขา แล้วถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริงของเขาได้มากได้น้อยขนาดไหน ก็พยายามของเรา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าทำอย่างไรเจ้าคะ เวลาชั่วโมงเท่าไรเจ้าคะ

เวลา ถ้าพูดโดยข้อเท็จจริง ถ้าเวลาเราปฏิบัติได้จำนวนเวลามากกว่า มันก็ต้องดีกว่าเวลาน้อยกว่าเป็นเรื่องธรรมดา

เวลาจิตมันจะสงบ ถ้าสงบสักชั่วโมงหนึ่ง เราก็มีความสุข โอ้โฮ! สุดยอดชั่วโมงหนึ่ง ถ้าสงบ ๓๐ นาที เราก็ได้แค่ ๓๐ นาที สงบแค่ ๕ นาที นี่พูดถึงความสุข เวลามามากหรือน้อยไป

แต่เวลาจะประพัตติปฏิบัติขึ้นมาอยู่ที่วาสนาของคน จะมากหรือน้อยมันไม่สำคัญ บางคนภาวนาเกือบเป็นเกือบตาย เวลาผ่านไปคล้าย เวลาปล่อยวาง มันไปสุขสงบตรงนั้นนะ

ยกตัวอย่างพระอานนท์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้เองว่าอีก ๓ เดือนข้างหน้าเขาจะทำสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ในวันนั้น

แล้วพระอานนท์อยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอะไรไม่เคยผิดทั้งสิ้น ฉะนั้น วันนั้นเขาจะมีสังคายนา ปฏิบัติเกือบเป็นเกือบตาย สมบูรณ์สมบูรณ์อย่างนั้นไม่ได้สักที โอ้ย! ไม่ไหวแล้ว ขอพักหน่อยหนึ่ง

ได้ตอนนั้นนะ ได้ตอนขอพักหน่อยหนึ่ง มันไม่คร่ำเคร่ง ไม่เอาจิตไปไว้ที่คำทำนายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเราจะเป็นพระอรหันต์คืนนี้ มันไปอยู่ที่คำพูดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่จิต เวลามันปล่อยหมดเลย มันกลับมาเป็นตัวของมันเอง พับ! เป็นพระอรหันต์จริงๆ เป็นพระอรหันต์จริงๆ เลยละ

อันนี้ก็เหมือนกัน จะ ๒ ชั่วโมง จะ ๕ นาที ๑๐ นาที อันนี้เป็นเวลานะ ที่นี้คำว่า “เวลาปฏิบัติ” พระกรรมฐาน พระปฏิบัติเป็นผู้มีอำนาจวาสนา เวลากว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมง ๒๔ ชั่วโมง ปฏิบัติได้ ๒๔ ชั่วโมง

แล้วดูพระมันปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมงไหมละ ๒ ชั่วโมงมันก็จะตายแล้ว มันก็จะหางานอื่นทำแล้ว

แต่ถ้าเป็นอาจารย์สิงห์ทองอย่างนี้ เวลาหลวงปู่ชอบอย่างนี้ ทั้งวันทั้งคืน ทั้งวันทั้งคืน ๒๔ ชั่วโมงก็ ๒๔ ชั่วโมง จบตลอดละ นี่พูดถึงว่าเวลาเขาทำของเขา

ถ้าเวลามันมากกว่า มันก็มีโอกาสได้มากกว่า แต่ถ้าเวลามากกว่าแล้วมันจะต้องชอบธรรมไปเลยหรือ

เวลามันเป็นเวลา เวลาผู้ปฏิบัติใหม่ไง ตั้งไว้เลย ๑ ชั่วโมง ถัดก้อนไว้อันหนึ่ง นาฬิกาเดิน ชำนาญเลย ทูบทั้งเดี๋ยวนี้อันนี้ ทูบทั้ง

มันมองแต่นาฬิกา มันไปดูที่เข็มนาฬิกา มันไม่มองที่ใจ

นาฬิกาตั้งไว้ แล้วก็วางไว้ แล้วเราก็เดินจงกรมของเราไป

ไฉนก็เหมือนกัน เวลามาก เวลาล้น นั่นเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าทำถูกต้องชอบธรรมนะ บางที ๕ นาทีลงแล้ว ๕ นาทีเป็นสมาธิแล้ว บางทีครึ่งชั่วโมงก็ไม่มี ครึ่งวันก่อนวันไม่มีก็ไม่มีเลย

ไม่มีที่ไหน

ไม่มีเพราะทวิฐฐานะ มานะ ๙ เวลามันกระทบสิ่งใด อารมณ์มันรุนแรง เอาไม่ลง หลอก อันนั้นพูดถึงเวลาอันหนึ่ง

ฉะนั้นว่า สิ่งที่เขาบอกว่า ฟังเทศน์เก่าๆ ของหลวงปู่ ใ้ที่พูดถึง ตักขบหานๆ สิ่งนี้มันจะเป็นจริงหรือไม่ เพราะอะไร เพราะ

๑. แล้วเราจะทำอย่างไรไม่ให้มันเสื่อมคะ มันเสื่อมนี้หมายถึงยกขึ้นวิปัสสนาอีกไม่ได้ หรือว่าเข้าสู่สมาธิไม่ได้

ไ้วิปัสสนาๆ วางไว้ก่อน โดยข้อเท็จจริงในการประพฤติปฏิบัติ สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐาน ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ถ้าใจมันสงบเข้ามา มันจะมีโอกาสได้ยกขึ้นสู่วิปัสสนา

แต่โดยทั่วไป ไ้วิปัสสนาๆ วางไว้ก่อน ไ้มันมันชื่อ นายสมชาย ห้ามตั้งชื่อนายสมชาย ไม่ได้ เพราะนายสมชายทะเบียนบ้านเป็นหมื่นๆ คนเลย

นี่ก็เหมือนกัน วิปัสสนาๆ มันก็ชื่อ วิปัสสนาก็แขวนมันไว้ก่อน ไม่ต้องว่ามันจะเป็นสมณะ มันจะเป็นวิปัสสนา ให้อั้วว่าให้ปัญญาๆ เราไม่เชื่อว่าวิปัสสนงวิปัสสนาหรือก สูงสุดปัญญาอบรมสมาธิเท่านั้นนะ มันเป็นปัญญา มันเป็นปัญญาเกิดจากความรู้สึกนึกคิดของเรา

ถ้ามันจะวิปัสสนาๆ นะ ปุณฺณ กัลยาณชน ปุณฺณคนหนาทำสมาธิได้ยาก แล้วทำสมาธิแล้วจิตตั้งมั่นขึ้นมาแล้ว ถ้าไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาอะไรละ

กาย เวทนา จิต ธรรม

กาย เวทนา จิต ธรรม มันก็เป็นชื่อเหมือนกัน แต่เวลาถ้ามันเห็นตามความเป็นจริง มันมีกิเลสเจือปนออกมา เพราะกิเลสมันอาศัยตรงนี้ กิเลสเป็นนามธรรม

เขาบอก กิเลสเป็นนามธรรม จะรู้จักมันได้อย่างไร จะฆ่ามันได้อย่างไร

ลองวิปัสสนาไปสิ ลองเวลาตทังคปหาน มันวางชั่วคราว กิเลสมันเริ่มคลาย เริ่มคลายตัวออกๆ มันจะเป็นอย่างไร มันชัดๆ นะ

หมอบทำศัลยกรรมผ่าตัดเปลี่ยนไต เปลี่ยนหัวใจ มันทำอย่างไรมันถึงจะเสร็จละ ทำอย่างไรถึงจะเปลี่ยนอวัยวะได้เรียบร้อย มันต้องเปลี่ยนเสร็จแล้วดูว่าใช้งานได้หรือเปล่า

ไอนี้เหมือนกัน เวลาวิปัสสนาๆ มันขึ้นต้นตรงไหน แล้วมันจบลงตรงไหน

ฉะนั้น วิปัสสนาแขวนไว้ก่อน

ฉะนั้นบอกว่า เวลาถ้ามันเสื่อม ถ้ามันเสื่อม

อ้าว! มันเสื่อม ก็มันเสื่อม คำว่า “ก็มันเสื่อม” จิตนี้เป็นนามธรรม ความรู้สึกของคนมันเร็วมาก เวลาถ้ามันหยุดนิ่ง หยุดนิ่งก็มีคุณค่ามาก แต่มันหยุดนิ่ง มันหยุดนิ่งเว็บเดียวมันไปอีกแล้ว

ทีนี้พอไปอีกแล้ว ให้อั้วว่า “เสื่อมๆ” มันหมายความว่าเราปล่อยปละละเลยไป เพราะถ้ามีศีล มีข้อวัตรปฏิบัติ เขารักษาหัวใจของเขาไว้ ถ้ารักษาหัวใจ เวลากระทบไป สิ่งที่รัก สิ่งที่ชอบ

แล้วพลัดพราก แล้วกระทบ นั้นนะฟูมาก สิ่งที่ไม่รักไม่ชอบ ใครจะมาหยิบฉวยไปไม่สนใจ นี่ไง ถ้ามั่นกระทบอย่างนั้นนะ ใ้ที่ว่าเสื่อมๆ มันมีสิ่งนั้นเป็นเครื่องประกอบ

เพราะชีวิตประจำวันไง อารมณ์ของเราจะดีทั้งวันทั้งคืนตลอดเวลาหรือ เดียวไ้หนู่นก็กระทบ เดียวไ้หนู่นก็กระทบ แต่ถ้าเราฉลาด เรามีสติปัญญาของเรา รักษาของเรา ใ้เสื่อมไม่เสื่อมมันอยู่ที่ตรงนี้

แล้วถ้ามั่นทำสมาธิได้หนหนึ่ง แล้วมันจะทำเข้าไปอีกๆ เข้าได้อย่างไร

เพราะว่าวัตถุ มันมีค่าเท่ากับวัตถุ วัตถุนะ สสารมีค่าเท่านั้น แต่กิเลสไม่เป็นอย่างนั้น กิเลสถ้ามั่นไม่พอใจนะ มันเพิ่มทับเท่าทวีคูณนะ มันพูนขึ้นมามันยิ่งใหญ่ แล้วจะทำสมาธิๆ

ไร้สาระ

ฉะนั้น เวลากิเลสมันสงบตัว กิเลสมันพลั้งเผลอ กิเลสมันยังไม่ตื่นนอน ทำอะไรก็ได้ แต่ถ้าพอกิเลสมันตื่นขึ้นมาะ ทำสิ่งใดไม่ได้เลย

ฉะนั้นบอกว่า ถ้าเราจะทำอย่างไรไม่ให้มันเสื่อม มันเสื่อมหมายความว่าทำวิปัสสนาไม่ได้ หรือเข้าสู่สมาธิไม่ได้

ทั้งคู่ เสื่อมคือมันเสื่อม เสื่อมจนไม่มีกำลัง สิ่งที่ทำอะไรมันต้องมีกำลังของมัน ถ้าไม่มีกำลังขึ้นมา ไม่มีกำลังมันก็เป็นการคาดหมาย มันเป็นสัญญา บางทีมันไม่ใช่วิปัสสนาหรอก มันเปรียบเทียบ มันเหมือนกับแม่แบบ แม่พิมพ์นะ พิมพ์อะไรก็พิมพ์ซ้ำๆ แล้วคิดว่าพิมพ์เสร็จแล้วก็คือเสร็จ ไ้หนู่นก็คือแทนพิมพ์ มันพิมพ์ซ้ำๆ แต่ความจริงหัวใจมันไม่เป็นอย่างนั้นนะ กิเลสมันปลิ้นมันปล่อน ใ้โฮ! มันหลอกลวงมาก

นี่พูดถึงถ้าวิปัสสนาะ นี่ข้อที่ ๑.

๒. อุบายในการพิจารณา จะหาอุบายใหม่ๆ ได้อย่างไรคะ

เพราะอะไร เพราะว่าอุบายใหม่ๆ อุบายใหม่ๆ มันก็อยู่ที่ปัจจุบันนี้ พุทโธๆ เกาๆ นี่แหละ แต่ถ้ามันสดชื่นขึ้นมามันก็ใหม่ๆ สดๆ

ใหม่ๆ ผักสด ผักสดรื้อกินได้ สวนครัวเราปลูกเอง ผักสดเรามีทุกวัน

นี่เหมือนกัน เราตั้งสติของเราไว้ มันเกิดจากสติของเรา เกิดจากคำบริกรรมของเรา ถ้ามันสดชื่น มันชัดเจนของมัน เรามีผักสดเก็บกินได้ทุกวันเลย นี่อุบายใหม่ๆ ถ้าอุบายใหม่ๆ วันนี้กินผักสด พรุ่งนี้กินพลาสติก ต่อไปเราไปกินผักแช่แข็งเลยหรือ

ผักสด ผักสด

นี่ไง อุบาย คำว่า “ปัจจุบันๆ” วันนี้ผักสด แล้วต่อไปผักสดใช้ไม่ได้อีกแล้วใช้ใหม่ ผักสดก็คือผักสดไง แต่มันสดๆ ร้อนๆ ทุกวัน มันเด็ดยอดผักทุกวัน มันก็ปัจจุบันทุกวัน ถ้าเรามีสติปัญญาไง แต่ถ้ามันคือ ถ้ามันตันไง มันอึดื้อ เราก็พลิกแพลงของเรา คำว่า “หาอุบายใหม่ๆ” มันต้องหาอุบาย

อันเท่านั้น ถ้ามันเป็นปัจจุบันมันก็สดๆ ร้อนๆ ไง สดๆ ร้อนๆ คือมันใหม่ แล้วเป็นประโยชน์ได้ นี่พูดถึง ถ้ามันเป็นปัจจุบันธรรม

แล้วบอก ถ้ามันหาอุบายใหม่ๆ หนูก็หาอุบายจนไม่รู้จะหาตรงไหนแล้ว อุบายใหม่ๆ มันหาที่ไหน หาไม่เคยเจอเลย

เพราะเราคำว่า “ใหม่” คือว่าเราจะซ้ำเดิมไม่ได้ไง จะซ้ำเดิมถ้ามันสดๆ ร้อนๆ มันก็คือใหม่ ใหม่คือความคิดใหม่ๆ ปัจจุบันนี้เอาให้มันอยู่ คำว่า “อุบายใหม่ๆ” แล้วถ้ามันอุบายใหม่ๆ คือมันคิดซ้ำแล้วมันไม่มีอารมณ์ความรู้สึกใดๆ เลย เราก็พลิกคิดไปเรื่องอื่น นั่นถึงเป็นอุบายใหม่ๆ

อุบายใหม่ๆ คือว่ามันทำแล้วได้ผล

อุบายใหม่ๆ เหมือนจุดธูปจุดเทียน ถ้าจุดธูปจุดเทียนแล้วไฟมันติด นั่นก็ใหม่ๆ จุดแล้วมันไม่ติด จุดแล้วมันไม่ได้ นั่นอุบายเก่าๆ จุดธูปก็ไม่ติด จุดเทียนก็ไม่ได้

จุดธูปจุดเทียนถ้ามันติด นั่นแหละคือใหม่ๆ แต่ธูป เทียนอันเก่า จุดทุกวันเลย เข้า กลางวันเย็น จุดธูปจุดเทียนๆ ใหม่ๆ

๓. ถ้าเกิดหนูนั่งสมาธิในวันละเท่ากับเวลาเดิม เวลาเดิมเขาครึ่งชั่วโมง ในระหว่างที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนา

ใช้คำว่า “ยกขึ้นสู่วิปัสสนา” เรามันเป็นวิปัสสนิก เราว่าโยมนึกคิด โยมอย่าน้อยใจนะ เพราะอะไร เพราะโยมถล่ำไปมาก โยมคิดว่าปฏิบัติเป็นสูตร แล้วเสนอเป็นสูตร แล้วก็จะทำให้มันครบสูตร แล้วถ้ามันไม่ได้อย่างสูตร เราก็ออกใจ

แล้วเวลาปฏิบัติ ใ้ฉันเป็นสมณะ ใ้ฉันจะเป็นวิปัสสนา วิปัสสนาแล้วมันเสื่อม

นี่มันเป็นสูตรสำเร็จใจ

แต่ถ้าเป็นปฏิบัติมันไม่มีสูตรสำเร็จ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเฉพาะบุคคล

ในพระไตรปิฎกนะ สอนพระสาวกก็อย่างหนึ่ง สอนพระโมคคัลลานะก็อย่างหนึ่ง เพราะกิเลสของคนมันชอบและไม่ชอบแตกต่างกัน แล้วเวลามันติดในหัวใจ มันมีคาใจด้วยเรื่องอะไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเล็งญาณนะ ผู้ที่มีอำนาจวาสนามันมีอำนาจวาสนาอย่างไร เขาเคยสร้างเวรสร้างกรรมสิ่งใดไว้ เขาติดขัดสิ่งใด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้เฉพาะนั้น

ฉะนั้น เวลาเราสวดมนต์ เราทำวัตรสวดมนต์ เราก็ทำวัตรสวดมนต์ ที่เราจะคิดของเรา สิ่งที่ว่าใ้ฉันจะเป็นสมณะ ใ้ฉันจะเป็นวิปัสสนา

ภาษาเรานะ วิปัสสนิก เป็นสูตรสำเร็จ แม่พิมพ์ปั๊มๆ ออกมาเลย ดอกไม้พลาสติก เครื่องประดับในบ้าน ไม่ต้องรดน้ำพรวนดิน มันสวยงามแวววาว คอยเช็ดแต่ฝุ่นนั่นนะ เดี่ยวฝุ่นมันเกาะ ดอกไม้พลาสติก

เราวางให้หมด แล้วทำให้มันเป็นความว่าง พอทำให้มันเป็นความจริงขึ้นมา เราปฏิบัติของเรา ไม่ต้องไปหวังว่าสิ่งใด

เวลาเรายกให้ เห็นไหม เราแนะนำลูกศิษย์ส่วนใหญ่ ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามีจิตใจ เราฝึกหัด เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ นี่คือवासนาอย่างสูงส่งอยู่แล้ว ถ้ามีवासนาสูงส่งอยู่แล้ว เราก็ปฏิบัติของเรา

หลวงปู่มั่นท่านสอน ทำไร่ทำนาก็ทำในแผ่นดินเดิมนั้นแหละ

คนชาวนา ชาวนาเขาก็ทำที่นาของเขาทุกปีๆ เดียวนี้ชาวนาทำปีละ ๓ หน เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็ต้องปฏิบัติที่หัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา เราก็ดูแลหัวใจของเรา หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ให้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

หน้าที่ของเรา หน้าที่ของชาวนาก็หน้าที่ไถหว่านไถคราด ไถของเราอยู่อย่างนั้นนะ ไถเสร็จแล้วควรหว่านหรือควรชักน้ำอย่างใด เราก็ดูแลของเราอย่างนั้น หน้าที่ชาวนาก็ทำลงที่นั้นนะ ใ้ปฏิบัติก็ปฏิบัติในหัวใจของเราละ ฉะนั้น เราปฏิบัติของเราแล้ว เราปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ไม่อย่างนั้นเครียดตาย อันนี้เป็นสมณะ อันนั้นเป็นวิปัสสนา

มันเป็นความคิดอันเดียวกันนั้นแหละ มันแบ่งเลยนะ อันนี้มาจากฝั่งซ้าย อันนี้มาจากฝั่งขวา ใ้มันมันตกขอบสองฝั่งเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ เทวเม ภิกขเว ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา พวกเธอไม่ควรยึดมั่นถือมั่น มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางๆ ทางสายกลางในพระพุทธศาสนาใจ

เราก็ปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา เราเกาะตรงนี้ให้มันเป็นความจริงของเราขึ้นมา ฝึกหัดๆ นะ ไม่ทำตามสูตร วางตรงนี้ไว้ แล้วปฏิบัติตามความเป็นจริง จบ

ถาม : ข้อ ๒๔๐๘. เรื่อง “รบกวนหลวงพ่ช่วยคลายข้อสงสัย”

กราบนมัสการหลวงพ่คะ สมมุติว่าถ้าเราชอบเกลียด แล้วถ้าเราพิจารณาแล้วปล่อยเรื่องความชอบเกลียดเป็นตังหคปหาน แต่ไม่เป็นสมุจเฉท ก็เลสก็ยังไม้ขาดออกไป เวลาเราอยากจะทำแล้วไปเห็นเกลียด ก็เลสจะสามารถเพิ่มพูนกลับมาเหมือนเดิมได้ไหมคะ เพราะถ้าเพิ่มได้แล้ว นี่จึงเป็นสาเหตุที่นักปฏิบัติต้องเพิ่มการรักษาศีล ๕ เป็นศีล ๘ เพื่อป้องกันไม่ให้กิเลสพอกพูนตามตา หู จมูก ลิ้น กายหรือเปล่านั้น

แล้วถ้าตทั้งหมดไปแล้ว แล้วก็ไปเสฟเรื่องนั้นมาเพิ่มอีก ที่นี้ก็เลสจะมีวันหมดจากหัวใจไปไหมคะ

ตอบ : ใ้โฮ! อันนี้ชัดหมดเลย

ไ้ตทั้งหมด ไ้นี้เป็นชื่อใจ เป็นชื่อเหมือนเราหักห้ามใจได้

บางคนเข้าพรรษา อดเหล้าเข้าพรรษา เขากินเหล้าเมาหัวปักหัวป็นเลย เวลวันเข้าพรรษาเขาบอกว่า เข้าพรรษานูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า งดเหล้าเข้าพรรษา อันนั้นเป็นตทั้งหมดหรือเปล่า

ไร้สาระ อันนั้นมันเป็นการถือศีล

ไ้นี้เป็นเหมือนกัน เวลาบอกว่าชอบกินเกาลัด ไปเห็นเกาลัดแล้วมันมีความอยาก แล้วหักห้ามใจได้ อันนี้จะเป็นตทั้งหมดหรือเปล่านั้น

กิเลสมันอยู่ในหัวใจ เกาลัดไม่เป็นกิเลสนะ

เกาลัดเอามาเลยนะ ตัวคอนเทนเนอร์เลย ทั้งเกาลัดเลย มันก็ไม่ทุกขไม่ร้อน มันก็ไม่เจ็บไม่ปวด แล้วมันก็ไม่รักใครชอบใคร เกาลัดไม่ใช่กิเลส ไ้อยากกินต่างหากเป็นกิเลส

นี้ก็เป็นเหมือนกัน แล้วเราหักห้ามใจของเราได้ มันจะเป็นตทั้งหมดไปตรงไหน

ไ้นี้เขาเรียกว่าระงับยับยั้งหัวใจของตน มันเป็นแค่เรื่องธรรมดา เด็กๆ เขายังฝึกยังสอนเลย

นักกีฬาเวลาเขาควบคุมน้ำหนัก นักกีฬามีความจำเป็นนะ โภชนาการเขาต้อง ใ้โฮ! กล้ามเนื้อต้องแข็งแรง ทุกอย่างพร้อม เขายังต้องควบคุมเลย อย่างนั้นนักกีฬาอาชีพตทั้งหมดหรือ

มันไม่ใช่ มันเป็นความเข้าใจของคนถามเอง คนถามฟังธรรมะแล้วก็คิดว่าอย่างนี้ๆ เข้าอย่างนั้น มันแตกต่างกัน

เวลาตักตักหนานะ เวลาทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจเป็นสมาธิแล้ว
ถ้าจิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง จิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

อันนี้เดินไปตลาดเห็นเกล็ด เกล็ดมันอยู่ข้างนอกนะ แล้วอันนี้อารมณ์ส่งออก

เวลาทำความสงบของใจนี้ ทั้งอารมณ์กระทบทั้งภายใน ภายในคือมันเก็บคิดอยู่คนเดียว
ภายนอกคือสิ่งที่เราเห็น ภายนอก เกล็ดนี้ภายนอก แล้วเราไปชอบไม่ชอบเกล็ดนั้น

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

ปุณณคนหนา เพราะรูป รส กลิ่น เสียงมันกระทบ ทำสมาธิได้ยาก แล้วปุณณถ้า
พิจารณาโดยเห็นโทษของมันใน รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

เกล็ดเป็นบ่วงของมารและเป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันอยู่ข้างนอก ถ้าได้มามันก็เป็น
พวงดอกไม้ เพราะจะได้กินมัน ถ้าไม่ได้มันมา มันก็อยาก มันก็รัดเข้าไป เป็นพวงดอกไม้แห่ง
มาร เป็นสิ่งที่รัดคอ ถ้าเป็นพวงดอกไม้มันก็เชิดชู เห็นไหม เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่ง
มาร มันเป็นเรื่องปุณณ

ปุณณ กัลยาณชน จิตสงบแล้วเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริง
นะ

ปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ปฏิบัติตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ถ้าจิตเห็นสติปัฏ
ฐาน ๔ ตามความเป็นจริงแล้วจับต้องได้ แล้วพิจารณาคลีคลายได้ เห็นไหม โสดาปัตติมรรค
ตรงนั้นจะเป็นตักตักหนาน

เพราะโสดาปัตติมรรค แต่มันไม่สมุจเฉทหนาน มันไม่เป็นโสดาปัตติผล มันก็เป็นตักตัก
หนาน เพราะตักตักหนานมีเจริญแล้วเสื่อม เจริญคือเจริญ มันเจริญขึ้น ตักตักหนานได้คือ
ปราบปรามมันได้ แต่เป็นครั้งเป็นคราว เพราะอะไร เพราะมันไม่สมุจเฉท เพราะกิเลสมันไม่ตาย
มันไปอยู่ข้างหน้า

แต่ใช้นี้มันไม่เกี่ยว ใช้นี้มันแค่ทำความสงบของใจ ที่เราบอกว่า สูงส่งในการประพฤติ
ปฏิบัติ ทำได้สูงสุดคือปัญญาอบรมสมาธิ คือปัญญาอบรมสมาธิ

นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญามันเกิดขึ้นกับเราอยู่แล้ว ปัญญามันมีของมันอยู่แล้วๆ ปัญญาเกิดจากจิต ปัญญาเกิดจากสัญชาตญาณของมนุษย์ไง แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา มันคนละเรื่องกันเลย

ฉะนั้น รบกวณหลวงพ่อกลายข้อสงสัย

ไม่ต้องสงสัย วุฒิภาวะเราเข้าทำไม่ถึงอย่างนั้น ทำไม่ได้ระดับนั้น

เวลาวงกรรมฐานเขาเรียกว่าให้คะแนนตัวเองไง ให้คะแนนว่าเราเป็นไฉนนั้น เราเป็นไฉนนี่ เราเป็นไฉนน

วิปัสสนิก วิปัสสนิก วิปัสสนิก มันก็มันคาดหมายไป

ไฉนถ้ามันมีवासนานะ เขาไม่เชื่อ เขาต้องพิสูจน์ เขาต้องตรวจสอบ

มันจะต้องล้มลุกคลุกคลานไปอีกพักใหญ่เลยละ ไฉนเขาเรียกว่าปุถุชน

ปุถุชน ปุถุชนคนหนา เวลาปุถุชน กัลยาณชน ปุถุชนคนหนา เวลากัลยาณชนนะ พวกนี้ศีล ๘ สมบูรณ์แบบ แล้วไม่แลบออกไปข้างนอกเลย เพราะเขาคุ้มครอง เขารักษาของเขา แล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ เวลามันจับ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แล้วถ้าพิจารณาแล้วถ้ามันปล่อย ใสเฮ!

เพราะมันเปรียบเทียบกับเราทำความสงบ เราเป็นสมาธิ มันมีความสุขอย่างไร ผลของมันเป็นอย่างไรวะ เวลาถ้ามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ เวลามันพิจารณาไป เวลามันตั้งคปหานคือมันปล่อย ใสเฮ! มันกว้างขวาง มันลึกซึ้ง มันเข้าถึงใจมากกว่าเยอะ มันแตกต่างกันนั้นนะ มันถึงมีบุคคล ๔ คู่ใจ

ฉะนั้น รบกวณหลวงพ่อช่วยอธิบายข้อสงสัย

ข้อสงสัยหมายความว่า เรายังเป็นปุถุชน แล้วสิ่งที่เราเกี่ยวกับเรื่องเกาต์

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันเป็นเรื่องข้างนอก

ถ้าเราจะรับยับยั้งจิตใจ นี่มารยาทสังคมไป บางคนผู้ดีผู้ดีนะ นิ่มนวล โอ้โฮ! เขาฝึกหัดของเขา นิ่มนวลมารยาทของเขา แต่ในใจเขาสิ ในใจเดือดผุดๆ เลย

จะนิ่มนวล จะไม่สงบระงับ จิตใจเป็นเรื่องของจิตใจ

นี่เหมือนกัน เราจะบอกว่า สิ่งที่ยอมรับเข้าใจว่าตักทังคปหานๆ ใช้นี้มันเป็นชื่อ แต่มันยังไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นไปแล้ว บัจจัตตัง สันติภูมิโก

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนะ ผู้ปฏิบัติจะรู้ชัดเจน ตอบเหตุผลได้หมด เพราะอะไร เพราะถ้ามันถึงที่สุดแห่งทุกขนั้นะ สิ้นสงสัย

ใช้นี้มันโคตรสงสัยเลย แล้วก็สงสัยต่อไปเรื่อยๆ ในการปฏิบัติ

ฉะนั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วส่วนใหญ่มันก็จะเจอแบบนี้ จะเจอกิเลส เจอสิ่งต่างๆ มารบกวนในใจของตน แล้วเราก็กัดกัดปฏิบัติของเรา

ตักทังคปหาน สมุจเฉทปหาน เพราะเวลาที่เราพูดเรื่องตักทังคะ สมุจเฉท เพราะในวงปฏิบัติเข้าใจการปฏิบัติได้ยาก แล้วเขาไม่เข้าใจสิ่งใดเลย

เวลายืนยันไง เรายืนยัน สิ่งที่เขาพิจารณาแล้วเขาปล่อยวางได้ นั่นคือชั่วคราว เพราะอะไร เพราะมันไม่มีขณะ

สมุจเฉทปหานนะ นิโรธดับทุกข์ ขณะมันสมบูรณ์แบบ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ

แต่ตักทังคปหานชั่วคราวๆ เท่านั้น แล้วพวกนี้เจริญแล้วเสื่อม

อย่างที่ว่า เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ แล้วแก้อย่างไร

ถ้าแก้อย่างไร ก็ต้องพยายามมีสติมีปัญญาการประพฤติปฏิบัติของคนต่อเนื่องไป แล้วถ้ามันสมุจเฉทปหาน มีครั้งเดียวไป

หลวงปู่มั่นบอกหลวงตาพระมหาบัวไง เวลาสมุจเฉทปหานก็ครั้งเดียวๆ เท่านั้นนะ

คนตายก็ตายคนเดียว จะตายกี่หน ถ้ากิเลสมันตายนะ หนเดียวเท่านั้นนะ ไม่มีหนที่สอง หนที่สามหรือ แต่ตทั้งหมดมันมีตลอดไป เพราะมันแค่ฉลาด แค่สลับ แค่หลบหลีก มันไม่ได้ สมุจเฉตปหาน มันถึงไม่ดับทุกข์ มันถึงไม่มีนิโรธ มันถึงภาวนาไม่เป็น มันถึงไม่เข้าใจเรื่อง ธรรมะใดๆ เลย

แต่ถ้าคนเข้าใจเรื่องธรรมะมันจะละเอียดลึกซึ้งของมัน

แล้วมันก็ย้อนกลับมาที่ความละเอียดรอบคอบ ความมีสัจจะ มีความจริง แล้วพยายาม ฝึกหัดให้เกิดขึ้นกับหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้น เอาจ